

**BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO CIVILNIH POSLOVA**

**Informacija o provedbi Okvirnog zakona o predškolskom odgoju
i obrazovanju u Bosni i Hercegovini za 2022. godinu**

Septembar 2023. godine

I UVOD

Predškolski odgoj i obrazovanje predstavlja prvi, poseban i specifičan stepen odgojno obrazovnog-sistema, koji obuhvata: odgoj, obrazovanje, njegu, zdravstvenu i socijalnu zaštitu djece uzrasta od šest mjeseci do polaska u školu.

Pravo djeteta na odgoj, obrazovanje i ispravnu brigu za dobrobit njegovog fizičkog i mentalnog zdravlja i sigurnosti ima prednost nad svim drugim pravima.

Naučna istraživanja u oblastima pedagogije i psihologije potvrđuju dugoročne pozitivne efekte ranog institucionalnog obuhvata djece predškolskim odgojem i obrazovanjem: povećanje obrazovnih rezultata u školi koji su mjerljivi čak do završetka srednje škole; manja napuštanja škole i procesa obrazovanja; značajno smanjenje socioekonomske nejednakosti; manje specijalnih obrazovnih programa u kasnijem školovanju (za djecu s teškoćama u učenju i razvoju); poboljšanje govora, pismenosti, samokontrole, ponašanja, emotivnih vještina, matematičkih sposobnosti, samopouzdanja, prilagođavanja novim socijalnim uslovima, itd. Najveći efekat predškolskih programa za djecu od 3-5 godina je u kognitivnom domenu. Naučne studije su pratile životna postignuća osoba sa 40 godina života koje su pohađale predškolske programe i rezultate uporedile sa njihovim vršnjacima bez predškolskog iskustva. Osim boljih školskih i univerzitetskih postignuća kod prve grupe, značajne prednosti su zabilježene u oblasti mentalnog i ukupnog zdravlja, ekonomskom statusu (bolja zarada i zapošljivost), porodičnom životu, društveno prihvaćenom ponašanju (manji stepen kriminala), itd. Naročito pozitivne efekte predškolskog odgoja i obrazovanja potvrdila su istraživanja u slučaju pojedinaca koji su kao djeca živjeli u nepovoljnim socijalnim uslovima.

Kada govorimo o problemima koji su prisutni u oblasti predškolskog odgoja i obrazovanja u Bosni i Hercegovini već duži niz godina najizraženiji je nizak obuhvat djece predškolskim odgojem i obrazovanjem. Ipak, primjećujemo da se situacija po ovom pitanju promijenila nabolje nakon implementacije Platforme za razvoj predškolskog odgoja i obrazovanja u Bosni i Hercegovini za period 2017 – 2022. godine¹. Prema procjeni UNICEF-a za 2018/2019 pedagošku godinu, taj obuhvat je iznosio 25 posto za uzrast od 3-5 godina starosti. Prema podacima Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine u pedagoškoj 2022/2023 godini za uzrast od 3 do 5 godina obuhvat iznosi 42 posto, a za uzrast od 5 do 6 godina 46 posto. Ovi podaci nam ilustrativno pokazuju da je u Bosni i Hercegovini nakon implementacije Platforme došlo do povećanja obuhvata djece predškolskim odgojem i obrazovanjem. Imajući u vidu da je Platforma istekla 2022. godine, Ministarstvo civilnih poslova je pokrenulo proces izrade Informacije o evaluaciji Platforme, uz tehničku podršku UNICEF-a u Bosni i Hercegovini, i u saradnji s predstavnicima nadležnih obrazovnih vlasti u Bosni i Hercegovini. Svrha evaluacije jeste procjena napretka u implementaciji i postizanju postavljenih ciljeva Platforme kako bi se

---

¹ Platforma za razvoj predškolskog odgoja i obrazovanja u Bosni i Hercegovini za period 2017 – 2022. godine predstavlja okvir za djelovanje nadležnim obrazovnim vlastima u usklađivanju politika razvoja predškolskog odgoja i obrazovanja s ciljevima Evropske unije i Ujedinjenih nacija u toj oblasti, putem izrade vlastitih strategija, planova i drugih akata koji potiču razvoj predškolskog odgoja i obrazovanja. Ista objedinjuje strateške ciljeve predškolskog odgoja i obrazovanja i njima svojstvene aktivnosti, grupisane u pet stubova koji se odnose na: povećanje obuhvata djece predškolskim odgojem i obrazovanjem, osiguranje kvaliteta, redovno finansiranje, inkluziju i senzibilizaciju društva (Usvojena na 123. sjednici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine održanoj 4.12.2017. godine).

dobili podaci koji će biti temelj za razvoj sljedećeg petogodišnjeg plana razvoja sektora predškolskog odgoja i obrazovanja. Planirano je da se aktivnosti oko izrade ove informacije okončaju do kraja 2023. godine.

Ministarstvo civilnih poslova ima obavezu prema Programu rada Vijeća ministara Bosne i Hercegovine za 2023. godinu pripremiti Informaciju o provedbi Okvirnog zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju u Bosni i Hercegovini, te je u tu svrhu i sačinjena ova Informacija. Iz člana 48. stav (1) Okvirnog zakona kojim je propisano da „nadzor nad primjenom ovog zakona vrši Ministarstvo civilnih poslova“ proizilazi obaveza izvještavanja.

U pripremi Informacije, Ministarstvo civilnih poslova tražilo je od nadležnih obrazovnih vlasti da dostave podatke za koje smatraju da su značajni u pogledu implementacije Okvirnog zakona, npr. donošenje zakona usklađenih s Okvirnim zakonom (još uvijek nisu sve nadležne obrazovne vlasti u Bosni i Hercegovini uskladile zakone s Okvirnim), zabrana diskriminacije, pravo na jezik, vrijeme obaveznog uključivanja u predškolski odgoj i obrazovanje, itd. Napominjemo da je rok za donošenje vlastitih zakona usklađenih sa Okvirnom zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju za relevantne nivoe vlasti bio 6 mjeseci od dana stupanja na snagu navedenog zakona (21.11.2007. godine).

II PROVEDBA OKVIRNOG ZAKONA O PREDŠKOLSKOM ODGOJU I OBRAZOVANJU U BOSNI I HERCEGOVINI

Ministarstvo civilnih poslova zatražilo je aktom od 30. 3. 2023. godine, kao i urgencijama od 17. 5. 2023. godine i 29. 6. 2023. godine, od nadležnih ministarstava obrazovanja u Bosni i Hercegovini i Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje (u daljem tekstu: Agencija) dostavu informacija o provedbi Okvirnog zakona, s fokusom na pristup, obuhvat i kvalitet predškolskog odgoja i obrazovanja. Posljednji odgovor od nadležne obrazovne vlasti je dostavljen 20. 9. 2023. godine.

1. Provedba Okvirnog zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju u Bosni i Hercegovini iz nadležnosti obrazovnih vlasti

-Usklađenost vlastitih zakona s Okvirnim zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju u Bosni i Hercegovini-

U pogledu člana 51. Okvirnog zakona kojim je utvrđena obaveza usklađivanja zakona nadležnih obrazovnih vlasti s Okvirnim zakonom, napominjemo da Hercegovačko – neretvanski i Zapadno – hercegovački kanton još nisu usvojili vlastite zakone o predškolskom odgoju i obrazovanju, usklađene s Okvirnim zakonom. Prema informacijama iz nadležnog ministarstva za obrazovanje Hercegovačko – neretvanskog kantona, Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju je u procesu donošenja. Također, prema navodima iz nadležnog ministarstva obrazovanja Zapadnohercegovačkog kantona, Nacrt zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju koji je usklađen s Okvirnim zakonom usvojen je na sjednici Vlade ovog kantona 2023. godine i upućen je u daljnju proceduru u Skupštinu ovog kantona. Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju Unsko-sanskog kantona, iako donesen 2010. godine, do danas nije stupio na snagu, zbog čega nije moguće započeti realizaciju obaveza propisanih

Zakonom (Izuzetak je provođenje obaveznog programa za djecu u godini pred polazak u školu, što je aktivnost koja se u ovom kantonu dugo vremena provodila kroz projekte međunarodnih organizacija). Ostale nadležne obrazovne vlasti u Bosni i Hercegovini (na nivou kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta) usvojile su vlastite zakone o predškolskom odgoju i obrazovanju.

Prema navodima iz Ministarstva prosvjete i kulture Republike Srpske, odredbe Okvirnog zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju u Bosni i Hercegovini iz 2007. godine su prevaziđene, zbog čega je, nakon donošenja zakona nadležnih obrazovnih vlasti u oblasti obrazovanja, postojanje okvirnih zakona na nivou Bosne i Hercegovine izgubilo smisao. Iz Ministarstva prosvjete i kulture, također, ističu da navedeno Ministarstvo ima za obavezu, u pogledu provedbe Zakona o predškolskom vaspitanju i obrazovanju, izvijestiti Vladu Republike Srpske i Narodnu skupštinu Republike Srpske.

-Zabrana diskriminacije-

Vežano za član 6. Okvirnog zakona, koji govori o zabrani diskriminacije, sve nadležne obrazovne vlasti ističu da zakoni iz oblasti obrazovanja, pa tako i oni kojima se uređuje predškolski odgoj i obrazovanje, sadrže antidiskriminatorne odredbe, odnosno zabranu diskriminacije po bilo kojem osnovu.

Iz Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo napominju da su jedina institucija u Bosni i Hercegovini koja je u pedagoškoj 2022/2023 godini u JU „Djeca Sarajeva“ i svim privatnim predškolskim ustanovama uspostavila upis djece i program sufinansiranja putem informacionog sistema EMIS Web – modul predškolsko obrazovanje, te je omogućena registracija djece i izbor predškolskih ustanova. Pohvalno je da se usluge cjelodnevnog boravka djece u javnim i privatnim registrovanim predškolskim ustanovama iz budžeta Kantona Sarajevo u pedagoškoj 2021/2022 i 2022/2023 godini sufinansiraju sa 200 KM, a poludnevnevnog boravka sa 100 KM. Upis u predškolsku ustanovu traje cijelu godinu.

Iz Hercegovačko – neretvanskog kantona ističu da su često suočeni s nedostatkom prostornih, a time i drugih uslova za obuhvat sve djece. Otvaranje privatnih predškolskih ustanova, te kvalitet okruženja i usluga u realizaciji predškolskog odgoja i obrazovanja značajno povećavaju indeks učešća djece u predškolskom odgoju i obrazovanju.

-Pravo na jezik-

U članu 10. Okvirnog zakona navodi se da će se, u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine, Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, Okvirnom konvencijom za zaštitu nacionalnih manjina i Konvencijom o pravima djeteta, jezik i kultura svih konstitutivnih naroda i svake nacionalne manjine koja živi u Bosni i Hercegovini, poštivati i uključivati u predškolsku ustanovu. U većini sredina djeca pripadnika nacionalnih manjina pohađaju vrtiće, ali se za njih odgojno-obrazovni rad ne organizuje na maternjem jeziku (Zeničko-dobojski kanton, Bosansko-podrinjski kanton Goražde, Tuzlanski kanton, Hercegovačko–neretvanski, Unsko-sanski, Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine i Posavski kanton), a najčešći razlozi tome su mali broj te djece ili nedostatak kadra. Također, kao jedan

od razloga navodi se i nedostatak finansijskih sredstava. U Kantonu 10 nije bilo zahtjeva za upis djece pripadnika nacionalnih manjina u predškolsku ustanovu.

Kako navode iz Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo, projekat „Putujući vrtić“ koji je prvenstveno namijenjen djeci iz osjetljivih i marginaliziranih društvenih grupa, podrazumijeva i upošljavanje dodatnog stručnog kadra, između ostalog, i jednog asistenta za Rome. Također, na osnovu Okvirnog akcionog plana o obrazovnim potrebama Roma u saradnji s Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, pripremljen je Akcioni plan o obrazovnim potrebama Roma u Kantonu Sarajevo, a isti sadrži aktivnosti u cilju afirmacije romskog jezika i kulture.

U Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine, u okviru pripreme za školu, ukoliko su brojnije grupe s djecom romske nacionalnosti, angažuje se asistent sa znanjem romskog jezika.

-Integracijski programi za rad s djecom s posebnim potrebama-

Sva djeca trebaju imati pravo na jednake mogućnosti tokom obrazovanja, pa tako i djeca s posebnim potrebama, bilo da se radi o djeci koja imaju određene teškoće u razvoju ili o darovitoj djeci kod kojih je potrebno raditi na maksimalnom razvoju potencijala kroz podršku koja uključuje fleksibilan program, odnosno program integracije.

Vezano za član 12. Okvirnog zakona koji se odnosi na Integracijske programe za rad s djecom s posebnim potrebama, a prema informacijama dobivenim od nadležnih obrazovnih vlasti, možemo reći da se u kantonima u Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj, kao i Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine, djeca s posebnim potrebama, u većoj ili manjoj mjeri, uključuju u rad predškolskih ustanova i za njih se prave individualni programi.

Iz Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Hercegovačko–neretvanskog kantona napominju da im nedostaju stručni saradnici u oblasti rane podrške razvoju djeteta, kao i realizaciji individualno prilagođenih programa (logoped, rehabilitator – edukator, psiholog i pedagog). U okviru dva vrtića u Mostaru djeluju centri za rani rast i razvoj. Broj djece s posebnim potrebama uključene u predškolske programe je u kontinuiranom porastu. Stručnu pomoć u realizaciji programa rada pružaju nadležne zdravstvene ustanove, kao i centri za rani rast i razvoj. U tom segmentu se osjeća potreba angažovanja asistenta u predškolskom procesu što je bila osnova za iskazivanje interesa Ministarstva prema Zavodu za zapošljavanje u cilju osiguranja dodatne podrške za angažovanje stručnog osoblja za podršku rastu i razvoju djece.

Prema trenutno važećem zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju u Zapadnohercegovačkom kantonu, u dječijim vrtićima se, između ostalih, ostvaruju i programi za djecu s teškoćama u razvoju i programi za darovitu djecu predškolske dobi.

U Kantonu Sarajevo, djeca s posebnim potrebama imaju pravo na sufinansiranje, kako od strane Ministarstva za odgoj i obrazovanje, tako i od Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice. U predškolskim ustanovama, u skladu s važećim aktom „Odluka o pedagoškim standardima i normativima za predškolski odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo” angažovani su asistenti u grupi. Otvaraju se resursni centri za rani rast i razvoj. Iz nadležnog ministarstva navode da je veliki broj djece s posebnim potrebama na listi čekanja, zbog čega je važno raditi na proširenju prostornih kapaciteta, zapošljavanju stručnog kadra i planiranju jačanja saradnje

svih ustanova za specijalni odgoj i obrazovanje i nevladinih udruženja kako bi im se pomoglo u stručnim tretmanima i upisu u predškolske ustanove.

U Unsko – saskom kantonu uposlenici centara za razvoj inkluzivnih praksi (CRIP) u Bihaću i Cazinu obavljaju procjenu psihološkog, mentalnog i socijalnog funkcionisanja djece kako bi se izradili individualni programi prilagođeni mogućnostima djeteta i izvršila procjena uključivanja u rad pomoćnika u nastavi/asistenta. O potrebi angažovanja asistenta u nastavi i izradi individualnog programa rada odlučuje Komisija koju imenuje nadležno ministarstvo obrazovanja.

-Obavezan program za djecu pred polazak u školu-

Politika Evropske unije u oblasti predškolskog odgoja i obrazovanja u posljednjih dvadesetak godina kontinuirano je usmjerena ka povećanju kvalitete predškolskog odgoja i obrazovanja, s naglaskom na korisne učinke ranog uključivanja u isti i opredjeljenje da ulaganje u predškolski odgoj i obrazovanje donosi nemjerljivu korist društvu. S tim u vezi, posebno se insistira na kvaliteti predškolskih ustanova i uključivanju što većeg broja djece u programe predškolskog odgoja i obrazovanja.

Članom 16. Okvirnog zakona definisana je obaveza uključivanja sve djece u pohađanje institucionalnog predškolskog odgoja i obrazovanja u godini pred polazak u osnovnu školu, a sve u cilju veće dostupnosti predškolskog odgoja i obrazovanja i pružanja jednakih životnih šansi svoj djeci.

Prema informacijama dobijenim iz nadležnih ministarstava obrazovanja, u sredinama u kojima je usvojen zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju, usklađen s Okvirnim zakonom, uglavnom je i uveden obavezan program za djecu pred polazak u školu. Izuzetak su Republika Srpska, kao i Kanton 10, s tim da Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske godinama to provodi iako po zakonu u Republici Srpskoj to nije propisana obaveza.

U Srednjobosanskom kantonu koji je, podsjećamo, u toku 2017. godine usvojio Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju („Službene novine Srednjobosanskog kantona“, broj: 10/17), usklađen s odrednicama Okvirnog zakona, ovaj program je obavezan od pedagoške 2019/2020 godine.

Program je uveden u potpunosti (100 postotni obuhvat djece predškolskim odgojem i obrazovanjem u godini pred polazak u školu) u Tuzlanskom, Zeničko–dobojskom, Kantonu Sarajevo, Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine i Bosansko–podrinjskom kantonu Goražde.

Nadležno ministarstvo obrazovanja Unsko – saskog kantona je u partnerstvu sa organizacijom „Save the Children International“ u ranijem periodu realizovalo obavezan predškolski program kroz implementaciju projekta „Jačanje socijalnog uključivanja – jednako i kvalitetno obrazovanje za podršku uspješnog razvoja djece Sjeverozapadnog Balkana“. Dolaskom pandemije COVID 19 ova aktivnost je prekinuta, odnosno prolongirana do daljnjeg.

U Hercegovačko – neretvanskom kantonu nije uveden obavezan predškolski program, ali se djeca uključuju kroz različite projektne aktivnosti na nivou predškolskih ustanova, osnovnih

škola, te nevladinih udruženja. Kako navode iz nadležnog ministarstva, obim uključenja djece je u kontinuiranom porastu.

Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju u Zapadnohercegovačkom kantonu, koji je trenutno na snazi, ne sadrži odredbu o obaveznom predškolskom odgoju i obrazovanju.

Iz nadležnog ministarstva obrazovanja Kantona 10 ističu da institucionalno predškolsko obrazovanje u ovom kantonu nije obavezno što se negativno odražava na razvoj djece. Djeca u godini pred polazak u školu također nemaju obavezno predškolsko, a razlog je nedostatak budžetskih sredstava i prostora. U periodu od 2013 - 2020. godine organizovan je program tzv. Male škole, ali je dolaskom pandemije korona virusa prekinut, te nije došlo do novog pokretanja. Kod samog funkcionisanja cijelog predškolskog sistema problem predstavlja to što pedagoški standardi i normativi nisu usvojeni.

Iz nadležnog ministarstva obrazovanja Kantona Sarajevo ističu da su u pedagoškoj 2022/2023 godini podaci za djecu koja su pohađala obavezni program u godini pred polazak u osnovnu školu uvedeni putem online EMIS sistema, što je bio jedan od prioriteta. Uočeno je da se povećava broj djece s medicinskom dokumentacijom i u Obaveznom programu, zbog čega je potrebno uključiti mobilni tim u ovaj program, te pored pedagoga angažovati asistente u grupi.

U većini kantona koji imaju usklađene zakone s Okvirnim zakonom program obaveznog uključivanja djece u predškolsko obrazovanje provodi se tokom cijele godine u trajanju od 150 – 300 sati. Programi se, uglavnom, izvode u predškolskim ustanovama, a ako to nije moguće, u prostorijama osnovnih škola.

-Obaveze nadležnih obrazovnih vlasti-

Obaveze nadležnih obrazovnih vlasti da osiguraju sredstva za nabavku dijela didaktičkog materijala, profesionalno usavršavanje kadrova u predškolskom odgoju i obrazovanju, razvoj predškolskih programa rada, evaluaciju predškolskih programa rada, realizaciju specijaliziranih programa rada, precizirane su članom 43. Okvirnog zakona. Informacije koje su dostavile nadležne obrazovne vlasti po ovom pitanju su različite.

Iz Budžeta Odjeljenja za obrazovanje u Vladi Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, kao i iz Budžeta Vlade Kantona Sarajevo i Ministarstva za odgoj i obrazovanje vrši se finansiranje svih aktivnosti predškolskih ustanova na ovom području.

Kanton Sarajevo, Zeničko–dobojski, Tuzlanski i Bosansko–podrinjski kanton Goražde osiguravaju sredstva za nabavku dijela didaktičkog materijala, profesionalno usavršavanje kadrova u predškolskom odgoju i obrazovanju, evaluaciju predškolskih programa rada, te finansiraju obavezno uključivanje djece u predškolski odgoj i obrazovanje u godini pred polazak u školu.

Napominjemo da su izuzev u Kantonu Sarajevo i Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine, osnivači javnih predškolskih ustanova jedinice lokalne samouprave, zbog čega pojedini zakoni o kantonalnim budžetima ne propisuju finansiranje predškolskog odgoja i obrazovanja.

Tabela br. 1. - Pregled dinamike usvajanja zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju u Bosni i Hercegovini

R. br.	Entitet/Kanton/Distrikt	Datum donošenja Zakona/izmjene i dopune	Datum stupanja na snagu
1.	Republika Srpska	10. 9. 2015. godine i 2. 7. 2020. godine	18.9.2015. godine i 10.7. 2020. godine
2.	Unsko-sanski kanton	12.05. i 14.05. 2010. godine,	Nije stupio na snagu ²
3.	Posavski kanton	04.12.2008. godine, (10/16, 11/22)	12.12.2008. godine
4.	Tuzlanski kanton	3.10.2009. godine, (10/20 i 5/22).	18.11.2009. godine
5.	Zeničko-dobojski kanton	23.06.2010. godine i 5. 6. 2012. godine	23.07.2010. godine
6.	Bosansko-podrinjski kanton Goražde	29.12.2009. godine	30.12.2009. godine
7.	Srednjobosanski kanton	17. 7. 2017. godine	16.8.2017. godine
8.	Hercegovačko-neretvanski kanton	Zakon je u procesu donošenja.	-
9.	Zapadnohercegovački kanton	Nacrt zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju koji je usaglašen s Okvirnim zakonom usvojen je na sjednici Vlade Zapadnohercegovačkog kantona 2023. godine i upućen je u daljnju proceduru u Skupštinu.	-
10.	Kanton Sarajevo	24.07.2008. godine, 21/09, 33/21 i 31/22.	16.07.2009. godine
11.	Kanton 10	13.10.2009. godine	28.11.2009. godine
12.	Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine	28.02.2007. godine, 19.09.2008. godine, 16.06.2010. godine, 14.12.2016. godine, 13.07.2017.godine, 17.06.2020. godine, 15.7.2021. godine	05.05.2007. godine

² Zakon će stupiti na snagu kada se izvrši nova raspodjela prihoda za predškolsko i osnovno obrazovanje u korist opština Unsko – sanskog kantona i stupanjem na snagu Zakona o lokalnoj samoupravi.

2. Provedba Okvirnog zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju u Bosni i Hercegovini od strane Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje je u toku 2021. godine izradila Smjernice za primjenu Zajedničke jezgre³ cjelovitih razvojnih programa za predškolski odgoj i obrazovanje definisane na ishodima učenja iz 2018. godine. Svrha Smjernica je pružanje podrške svima koji su uključeni u proces kurikularne refome usmjerene na kreiranje savremenih, humanistički orijentisanih predškolskih planova i programa. Smjernice su namijenjene stručnim timovima za izradu nastavnih planova i programa za rani i predškolski odgoj i obrazovanje na kantonalnom i entitetskom nivou i mjerodavnim obrazovnim vlastima

koji će zajedno raditi na razvoju i usklađivanju nastavnih planova i programa sa navedenom Zajedničkom jezgrom, kao i na unapređivanju ostalih elemenata kurikularne reforme.

Agencija je u prethodnom periodu zatražila od nadležnih ministarstava u Bosni i Hercegovini povratne informacije o implementaciji navedene Zajedničke jezgre u zvanične predškolske nastavne planove i programe. Prema navodima iz Agencije, Srednjobosanski kanton je uspješno implementirao Zajedničku jezgru, dok je Bosansko – podrinski kanton Goražde u početnoj fazi implementacije.

Agencija je tokom 2022. godine definisala Standarde kvalitete rada predškolskih ustanova, koji se oslanjaju na Izvještaj o istraživanju kvalitete u ustanovama za predškolski odgoj i obrazovanje u Bosni i Hercegovini, te na Preporukama Vijeća Evropske unije o visokokvalitetnim sistemima ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

Navedenim Standardima kvalitete rada predškolskih ustanova definiše se šest ključnih područja⁴ kvalitete rada ustanova predškolskog odgoja i obrazovanja. Usklađeni su s ključnim međunarodnim dokumentima u kojima se preporučuju dimenzije koje integrisano doprinose razvoju procesne kvalitete npr., pristup kvalitetnim uslugama, razvoj radne snage i kvalificiranost osoblja, nastavni plan i program i pedagogija; standardi kvalitete, monitoring, praćenje, vrednovanje i podaci, itd. Tokom 2022. godine pokrenute su aktivnosti diseminacije Standarda kvaliteta rada predškolskih ustanova, a koje će se nastaviti tokom 2023. godine. Agencija, oslanjajući se na rezultate i preporuke za rano učenje iz međunarodnih istraživanja u obrazovanju realizovanih u Bosni i Hercegovini, kontinuirano radi na diseminaciji preporuka i rezultata sekundarnih analiza nastalih na osnovu podataka iz međunarodnih istraživanja PISA (Program for International Student Assessment, tj. Međunarodno istraživanje procjene znanja

---

³ Zajednička jezgra definisana na ishodima učenja predstavlja temeljni dokument kojim se određuje pravac razvoja odgojno-obrazovnih sistema u Bosni i Hercegovini, od predškolskog nivoa do završetka srednjoškolskog odgoja i obrazovanja. Dokument je namijenjen ministarstvima obrazovanja, pedagoškim zavodima, Zavodu za školstvo i Pedagoškoj instituciji koji dalje trebaju razvijati cjelovite razvojne programe za predškolski odgoj i obrazovanje, nastavne planove i programe za osnovno obrazovanje, gimnazije, te za opšteobrazovne predmete u srednjem stručnom obrazovanju.

⁴ 1. Okruženje predškolske ustanove, 2. Kurikulum predškolske ustanove, 3. Osoblje, kadar predškolske ustanove, 4. Upravljanje, rukovođenje i finansiranje, 5. Partnerstva sa porodicama i zajednicom, 6. Praćenje i vrednovanje.

i vještina učenika) i TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study tj. Međunarodno istraživanje postignuća učenika i poučavanja u matematici i prirodnim znanostima).

Imajući u vidu organizaciju obrazovnog sektora, koja se zasniva na ustavnom uređenju Bosne i Hercegovine, u svrhu realizacije predloženih zaključaka koje donosi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine u povodu razmatranja ove informacije, nije potrebno izdvajanje dodatnih sredstava iz Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine.